

Ércnél maradandóbb...

Felavatták Verő József újraöntött szobrát

Egyesületünk egyetemi osztályának 50 éves jubileuma kapcsán tartott ünnepi rendezvények között, a választmányi ülést követően került sor Verő József szobrának felavatására.

Az egyesület alapításának 100. évfordulóján felavatott szobrot néhány hónappal később ellopták. Kiderült, hogy több szemtanúja is volt annak, amikor overallba öltözött „munkások” kivitték a szobrot a kohászépületből...

A Miskolci Egyetem és egyesületünk így régi adósságot törlesztett, amikor a család kezdeményezésére és anyagi támogatásával a szobor újbóli elkészítését határozta el. A szobor elkészítéséhez szükséges anyagi háttérrel a lapunk szerkesztőségi tagjainak és számos kollégának – beleértve külföldön élőket is – nagylelkű anyagi támogatása tette lehetővé.

Amint már említettük, az újraöntött szobor avatására a jubileumi választmányi ülést követően került sor. Az ünnepség résztvevői először a *Simon Sándor* professzor nevét viselő előadóteremben gyűltek össze. A terem zsúfolásig megtöltött résztvevők között megjelent *ifj. Verő József* akadémikus felesége és lánya társaságában. A család képviselőiben *Verő Balázst* és feleségét is a résztvevők között láthattuk. (A harmadik Verő fiú külföldi útja miatt nem lehetett jelen.)

Az összegyűlteket *dr. Roósz András* akadémikus, a Fémteni és Képlékenyalakítástani Tanszék vezetője üdvözölte (*1. kép*). Röviden ismertette a szobor felavatásának előtörténetét. Visszaemlékezve hallgatói éveire és egy Fémten II. vizsgára, elmondta, hogy olyan kérdést kapott Verő professzortól, ami eléggé távol állt tőle. A vizsga befejezésekor azzal bocsátotta útjára: „magától többet vártam!”. Roósz András későbbi pályafutása során ezt a „többet” igyekezett elérni, teljesíteni.

Ezután Roósz András *dr. Tranta Ferenc* docens urat kérte fel az ünnepi megemlékezés megtartására. Tranta Ferencnek a feleségével közösen összeállított, számos érdekes dokumentum bemu-

tatásával tarkított beszédét a következő sorok idézik:

„Tisztelt Hallgatóság, Kedves Kollégák!

Megkíséreltem felidézni Verő professzor úr személyiségét. A kutatót, a tudóst, aki a tudomány elkötelezett embere volt. Kutatásai kezdetén a semmiből teremtette meg a szükséges mérőeszközöket és saját kezűleg végezte el a méréseket. Az oktatót,

aki szeretettel adta át tudását hallgatóinak 40 éven át, mindig követve és elemelve az új eredményeket. Aki Magyarországon megteremtette a fémtan oktatását és cikkeiben, könyveiben megismertette azokat. Írásaiban és előadásaiban vigyázott a szép és helyes magyaros kifejezésre, mert „ez határozza meg ezernyi műszaki ember jövőbeli beszédstílusát” hirdette.

Verő József 1904. január 26-án született Sopronban. Apja Veszelka József Szegedről származott, képfestő segédként megjárta vándorútja végén telepedett meg Sopronban. A soproni bencés gimnáziumban érettségizik, majd 1926-ban vaskohómérnöki oklevelet szerez a soproni egyetemen. A Vaskohászattani Tanszék tanársegédjeként a berlini Charlottenburgi Technische Hochschule vendéghallgatója lesz, metallográfia és anyagvizsgálat előadásokat hallgat és gyakorlatokon vesz részt. Tanárai között találhatjuk *Guertler, Hanemann, Masing* és *Tamman* professzorokat. Az itt eltöltött év meghatározta érdeklődésének és kutatásainak irányát is. Itthon a Fémkohászattani Tanszék oktatójaként megbízást kap a Metallográfia és Fémtechnológia tárgyak előadására, átvéve *dr. Schleicher Aladártól* az oktatási tevékenységet.

1930-ban megnősül, feleségül veszi *Artner Erzsébetet*. 1930–1952-ig Sopronban az Ősz u. 6. sz. alatti házban laknak. A ház falán a születésének 100. évfordulóján felavatott emléktábla emlékeztet erre.

Kutatási munkája sokrétű. Elsők között a foszfor, az ólom és mangánbronzok egyensúlyi diagramjaival foglalkozott. A gyakorlat szempontjából fontos összetételi tartományokban pont-ról-pontra elkészítette az ötvözeteket és lehűlés közben termikus analízis és mikroszkópos szövétvizsgálattal tisztázta a kristályosodáskor és átalakuláskor lejátszódó folyamatok jellegét.

1933-ban a soproni egyetem megkapta a doktoravatás jogát. Az első doktoravató közgyűlésen Verő József a kohómérnöki tudományok doktora lesz „A mangánnal ötvözött bronzokról” c. doktori értekezése alapján (*2. kép*).

■ 1. kép. Roósz András köszöntőbeszédét mondja

6. kép. Verő professor szobra mellett fiai és a szobor alkotója

Munkásságát számos állami és egyéb kitüntetéssel ismerik el. 1949 után 1958-ban is megkapja a Kossuth-díjat. A Munka Érdemrend arany fokozatát háromszor ítélik oda. A 80. születésnapján a Parlamentben a Magyar Népköztársaság Zászlórendjét vehette át.

Az OMBKE-nek 1928-tól haláláig tevékeny tagja volt. Számos cikke jelent meg az egyesület lapjában. 1952-től 20 éven át alelnöke volt az OMBKE-nek, az egyesület tiszteleti tagja.

A fémtan mellett a magyar nyelv ügye sokat foglalkoztatta. Tagja volt az *Illyés Gyula*, majd *Lőrincze Lajos* vezette Akadémia Anyanyelvi Bizottságának. Büszke volt rá, hogy a könyveit nyelvi szempontból is hivatalos dicséret érte. A Kohászati Lapokban állandó nyelvészeti rovata volt, egyes cikkekből kiválasztott néhány mondatot, elemezte azokat, majd nyelvileg helyesen átfogalmazta. Szerinte a germanizmusokat és az idegen szavak alkalmazását lehetőleg kerülni kell, mert „a német és angol szavak a magyar szövegből feltűnően kiütözköznek és ezt nagyon el is csúfítják”.

Amikor már a politikai körülmények lehetővé tették szorgalmazta a soproni hagyományok átültetését: balekavatás, szakestély, ahol a presens szerepét is vállalta.

1968-ban a miskolci tanszéki állását fel kellett adnia, búcsúztatása a dékáni hivatalban volt (4. kép).

1974-ben a Vasipari Kutató Intézetből is nyugdíjba vonul. 1976-ban a Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktorává választja.

Egészségi állapota és különösen a látása egyre romlik. Olvasni alig tud, mint erről Káldor Mihálynak is írja 1979-ben (5. kép).

1985. május 20-án hunyt el Budapesten. A Farkasréti Temetőben történt búcsúztatása után Sopronban temették el felesége mellé.

Halálának első évfordulóján emlékkiállítás nyílt a Miskolci Egyetem Központi Könyvtárában. Kitüntetéseit, érmeit, okiratait az egyetem levéltára őrzi.”

A nagy tetszéssel fogadott megemlékezés után az ünnepség résztvevői a Fémkohászattani Tanszék területén kialakított műszaki anyagtudományi kari könyvtár bejáratához vonultak. A kar tanácsa ugyanis úgy határozott, hogy a könyvtárat Verő József professzorról nevezi el.

Az avatóbeszédet *dr. Kaptay György*, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja tartotta. Elmondta, hogy – bár Verő professzort közvetlenül nem ismerte –, publikációi, könyvei alapján meggyőződhetett arról, hogy Verő József meghatározó jelentőséget tulajdonított a szakirodalom tanulmányozásának. Ezért is indokoltnak tartja, hogy a kar új büszkesége az ő nevét viselje. Arra is

utalt, hogy az általa lerakott alapok biztos kiindulópontnak számítanak, ennek egyik bizonyítéka, hogy a kar jelenleg egyetlen akadémikusa éppen az ő volt tanszékének jelenlegi vezetője.

Az újraöntött és nagy gonddal cizellált mellszobor felavatására a Fémteni és Képlékenyalakítási Tanszék földszinti folyosóján került sor, annak a szobának az ajtaja mellett, amely tanszékvezető korában szobájaként szolgált.

A szoboravatáson részt vett a szobrot készítő *Cziranszky Mária dunaújvárosi szobrászművész is, férje társaságában. Az egyetem, az egyesület és a család nevében ezúton is köszönjük a művésznő művészileg hiteles és technikailag kifinomult munkáját. A szobrot a Szabó Öntöde Kft. öntödéjében öntötték le.*

A szobor felavatása előtt Roósz András arra utalt, hogy a tanszék mind a mai napig folytatja az egyensúlyi diagramokkal és a dermedés folyamatával kapcsolatos kutatásokat, amelyeket még a 30-as és a 40-es években Verő professor kezdeményezett. Ezt jól bizonyították a szoborral szemben lévő falon elhelyezett posztterek.

A fehér lepellel takart mellszobor felavatására Roósz András ifj. Verő József akadémikust, Verő József legidősebb fiát kérte fel, aki helyénvalónak tartotta megemlíteni, hogy édesapja nem csak mint tudós és oktató, mint közéleti személyiség alkotott maradandót, hanem mint családapa és férj is példaképpül szolgálhat. Arra is visszaemlékezett, hogy alig volt 10 éves, amikor első könyvének „lektorálására” kérte, és ő igen büszke volt, hogy néhány betűhibát fellelt.

A leleplezés utáni pillanatnyi csendet rövidesen megtörte a jelenlévők élénk diskurzusa, a szobor gondosan megmunkált felületén a vakuk villanásai keltettek különös fényjeleket.

Kedves színfoltja volt az ünnepségnek, amikor a vaskutasok spontán szerveződés eredményeképpen a szobor mellett összecsoportosultak, abban az önfelelt hangulatban, ami csak akkor alakulhat ki, ha a nyáj és pásztora hosszú távollét után újra egymásra talál.

Ércnél maradandóbb emlékmű – mondja a szólássá formálódott idézet. Reméljük, hogy Verő József professor újraöntött és minden részletében felemelő ünnepség keretében felavatott szobra nem csak a bronz közismert ellenálló képessége miatt őrzi meg emlékét, hanem azáltal is, hogy – akik szembetalálják magukat a szoborral – merítenek abból az erkölcsi kisugárzásból is, amely Verő József professzort jellemezte.

(-xx-)

7. kép. A volt vaskutasok csoportja